

ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานพระราชพิธี งานรัฐพิธี และงานพิธีต่างๆ

งานพระราชพิธี

งานพระราชพิธี เป็นงานที่พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา หรืองานที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นเป็นกรณีพิเศษ เช่น พระราชพิธีอภิเษกสมรส พระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่

งานพระราชกุศล

งานพระราชกุศล เป็นงานที่พระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกุศล งานพระราชกุศลบางงานต่อเนื่องกับงานพระราชพิธี เช่น พระราชกุศลมาฆบูชา พระราชกุศลทักษิณานุปทานพระบรมอัฐิ สมเด็จพระบรมราชบุพการี พระราชกุศลทรงบาตร

งานรัฐพิธี

งานรัฐพิธี เป็นงานพิธีที่รัฐบาลหรือทางราชการจัดขึ้นเป็นประจำปี โดยกราบทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเป็นประธานประกอบพิธี เช่น รัฐพิธีที่ระลึกวันจักรี รัฐพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ ซึ่งปัจจุบันทรงรับเข้าเป็นงานพระราชพิธี

งานทั้ง ๓ นี้ จะมีหมายกำหนดการทุกงาน การนิมนต์พระสงฆ์และการปฏิบัติศาสนพิธี เป็นหน้าที่ของฝ่ายพิธีกรรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม โดยปฏิบัติงานร่วมกับสำนักพระราชวัง

หมายกำหนดการ

หมายกำหนดการ เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานพระราชพิธีโดยเฉพาะ ลักษณะของเอกสารจะต้องอ้างพระบรมราชโองการ คือ ขึ้นต้นด้วยข้อความว่า **“นายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการพระราชวังรับพระบรมราชโองการเห็นเกล้าฯ สั่งว่า”** เสมอไป และในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่จะต้องส่งหมายกำหนดการดังกล่าวนี้ เสนอนายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เพื่อให้เป็นพระบรมราชโองการที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

หมายรับสั่ง

หมายรับสั่ง เป็นเอกสารที่ออกถึงผู้มีตำแหน่งเข้าเฝ้าฯ ตามหมายกำหนดการหรือกำหนดการ ทั้งนี้ รวมถึงหมายที่สั่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการพระราชพิธี รัฐพิธี พิธีต่างๆ และผู้ที่ได้รับพระราชทานพระมหากฎณาในเรื่องต่างๆ ตอนล่างสุดของหมายรับสั่งเขียนไว้ว่า **“ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่ และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ”** แล้วลงชื่อผู้รับรับสั่ง ผู้สั่งคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้รับรับสั่งคือเลขาธิการพระราชวัง

กำหนดการ

กำหนดการ เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานโดยทั่วไปที่ทางราชการหรือส่วนเอกชนจัดทำขึ้นเอง แม้ว่าจะงานนั้นๆ จะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเบื้องพระยุคลบาท เช่น เป็นงานที่เสด็จพระราชดำเนิน แต่ถ้างานนั้นมิใช่เป็นงานพระราชพิธี ซึ่งกำหนดขึ้นโดยพระบรมราชโองการแล้ว เรียกว่ากำหนดการทั้งสิ้น เช่น ขั้นตอนของงานสวนสนามสำแดงความสวามิภักดิ์ของทหารรักษาพระองค์ ก็ใช้ว่ากำหนดการ เพราะงานนี้มิใช่พระราชพิธีที่มีพระบรมราชโองการให้จัดขึ้น หากแต่ทางราชการทหารจัดขึ้นเพื่อสำแดงความสวามิภักดิ์ต่อบี้องพระยุคลบาท

การจัดพิธีของส่วนราชการในวันสำคัญที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์

1. การจัดแบบมีพิธีสงฆ์ (งานมงคล และงานอวมงคล)
2. การจัดแบบไม่มีพิธีสงฆ์ (มีเฉพาะถวายราชสักการะ)

พิธีบำเพ็ญกุศลเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศ์ที่ทรงพระชนม์อยู่ **จัดแบบงานมงคล** แต่ถ้าเป็นพิธีบำเพ็ญกุศลเพื่ออุทิศถวายแด่พระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศ์ที่สวรรคตหรือสิ้นพระชนม์แล้ว **จัดแบบงานอวมงคล** การนิมนต์พระสงฆ์ในพิธีทั้ง ๒ นั้น ควรใช้พระสงฆ์ จำนวน ๑๐ รูป

วันสำคัญเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์

วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สำนักพระราชวังกำหนดการจัดงานวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้ ๓ แบบ ดังนี้

แบบที่ ๑ การลงนามถวายพระพร

แบบที่ ๒ การลงนามถวายพระพร และชুমนมัสดุติพระพรชัยมงคล

แบบที่ ๓ การลงนามถวายพระพร ชุมนมัสดุติ และบำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชกุศล

แบบที่ ๑ การลงนามถวายพระพร

- จัดสถานที่เตรียมรับรองผู้ที่จะมาลงนามถวายพระพร ตามแบบที่สำนักพระราชวังกำหนด
- ลงนามถวายพระพรแล้ว เดินไปหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ ถวายความเคารพ ๑ ครั้ง
- การแต่งกาย ข้าราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาว พลเรือนแต่งชุดสุภาพหรือสากล

แบบที่ ๒ การลงนามถวายพระพร และชุมนุมสดุดีพระพรชัยมงคล

- จัดสถานที่เตรียมลงนามถวายพระพร และชุมนุมสดุดีถวายพระพรชัยมงคล ตามแบบที่สำนักพระราชวังกำหนด
- ลงนามถวายพระพร แล้วเข้าประจำที่ตามลำดับตำแหน่งหน้าที่
- ประธานเดินไปที่หน้าพระบรมฉายาลักษณ์ เปิดกรวยถวายราชสักการะแล้วถอยออกมาเพื่อถวายความเคารพ ทุกคนถวายความเคารพพร้อมประธาน
- ประธานอ่านคำสดุดีเฉลิมพระเกียรติถวายพระพรชัยมงคล
- ดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี
- ทุกคนถวายความเคารพพร้อมกัน
- เสรีจพิธี
- การแต่งกาย ข้าราชการแต่งเครื่องแบบเต็มยศ พลเรือนแต่งชุดสุภาพหรือสากล

แบบที่ ๓ การลงนามถวายพระพร ชุมนุมสดุดี และบำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชกุศล

- จัดสถานที่เตรียมลงนามถวายพระพร และบำเพ็ญกุศลตามแบบที่สำนักพระราชวังกำหนด
 - ประธานเข้าสู่ที่ประชุม จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย กราบ ๓ ครั้งแล้ว ถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์
 - ไปนั่งประจำที่ประธาน
 - เจ้าหน้าที่อาราธนาศีล
 - พระสงฆ์ตั้งพัดยศให้ศีล
 - ประธานและผู้ชุมนุมประนมมือรับศีล
 - ประธานไปที่หน้าพระบรมฉายาลักษณ์ (ทุกคนยืนขึ้น)
 - ประธานเปิดกรวยกระทงดอกไม้แล้วถอยออกมาถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์
- ผู้ชุมนุม ณ ที่นั้นถวายความเคารพพร้อมประธาน
- ประธานอ่านคำสดุดีเฉลิมพระเกียรติถวายพระพรชัยมงคล จบแล้วถวายความเคารพ
 - พระสงฆ์ตั้งพัดยศเจริญชัยมงคลคาถา
 - ดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีจบ ถวายความเคารพพร้อมกัน แล้วนั่งประจำที่
 - พระสงฆ์ถวายพระพร
 - ประธานประเคนภัตตาหารแด่พระสงฆ์
 - ประธานประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์
 - พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานกรวดน้ำ - รับพร เมื่อพระสงฆ์กล่าว **ถวายอดิเรก**
- ทุกคนเอามือลง จบคำถวายอดิเรกแล้วประนมมือรับพรต่อไปจนจบ
- พระสงฆ์เดินทางกลับ
 - ประธานและทุกคนถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์พร้อมกัน เป็นเสรีจพิธี

ภาพแสดงการจัดสถานที่ และโต๊ะหมู่บูชา เพื่อแสดงความเคารพหน้าพระบรมฉายาลักษณ์

ข้อควรระวังในการจัดพานพุ่ม

การถวายพานพุ่มซึ่งใช้ฉัตร ๙ ชั้น ประดับเป็นยอดพานพุ่มนั้นเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง เพราะฉัตร ๙ ชั้น เป็นเครื่องประกอบพระบรมขัตติยราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ จึงไม่เป็นการบังควรอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้เป็นยอดพุ่มตามที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนี้

ยอดของพุ่มต้องเป็นวัสดุเช่นเดียวกับที่ใช้ทำเป็นตัวพุ่มแล้วต่อขึ้นเป็นยอด ซึ่งแต่เดิมนั้นใช้ดอกไม้สดประดิษฐ์เป็นพุ่ม แต่ปัจจุบันใช้วัสดุที่นอกเหนือจากดอกไม้สดประดิษฐ์เป็นพุ่มแทน

*** อ้างอิงจาก หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๑๑/ว ๒๓๓๓

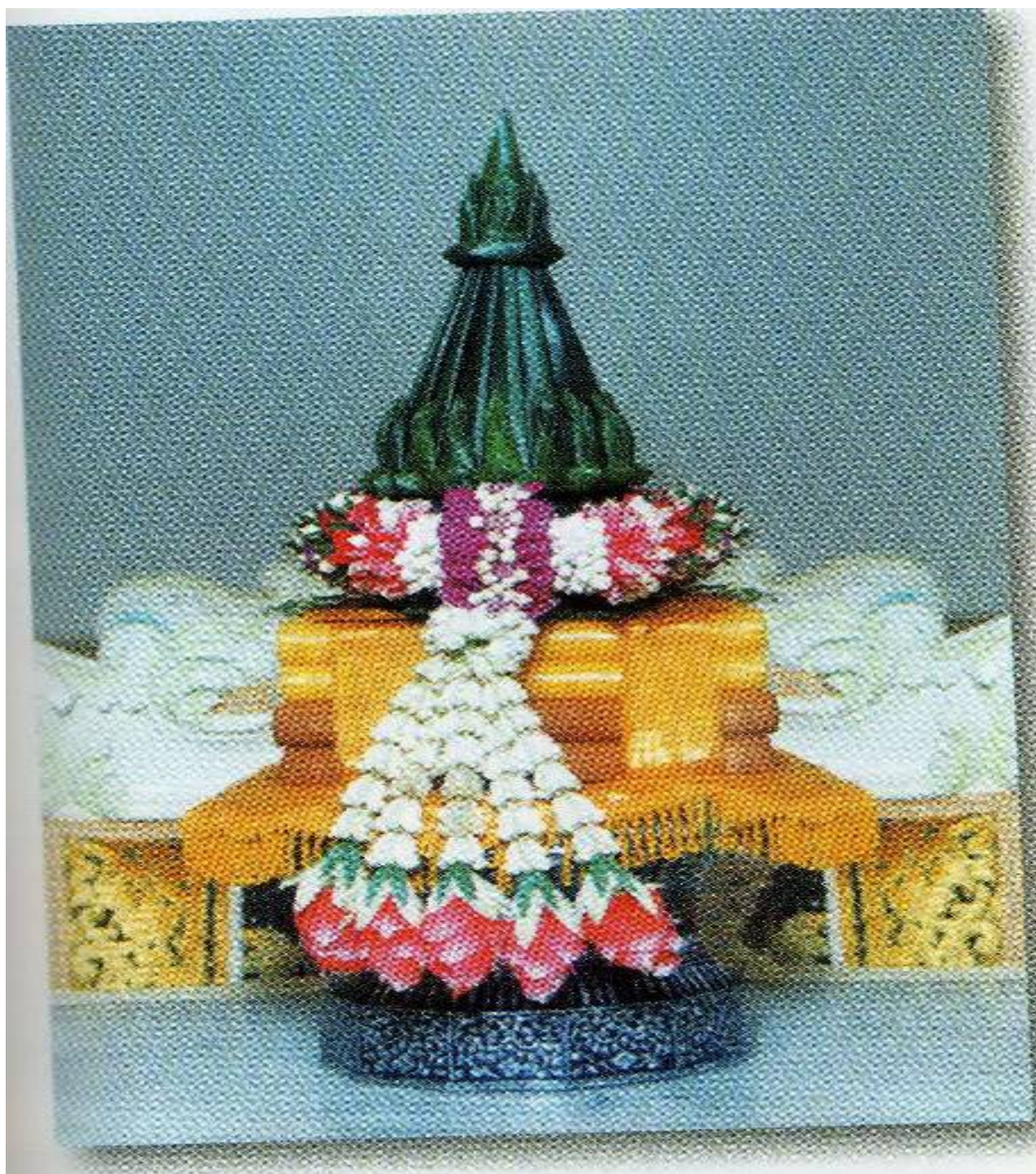
ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

การจัดรูปเทียนแพกรวยดอกไม้

การจัดรูปเทียนแพกรวยดอกไม้ตามแบบของสำนักพระราชวัง เรียงลำดับจากด้านบน คือ กรวยดอกไม้ รูป เทียน

ตามแบบที่ขายในร้านสังฆภัณฑ์ เรียงลำดับ คือ กรวยดอกไม้ เทียน รูป ส่วนการจัดรูปเทียนแพกรวยดอกไม้ที่ถูกต้อง *ควรยึดแบบของสำนักพระราชวังเป็นหลักปฏิบัติ*

ภาพแสดงการจัดรูปเทียนแพกรวยดอกไม้ ตามแบบของสำนักพระราชวัง

เครื่องทองน้อย

เครื่องทองน้อย เดิมพระมหากษัตริย์ทรงใช้เป็นเครื่องราชสักการะพระบรมศพ พระบรมอัฐิ แต่ปัจจุบันใช้ได้ทั่วไป ทั้งพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ พระสงฆ์ และสามัญชน นิยมใช้ในกรณีต่อไปนี้

- บุษษาพระบรมสารีริกธาตุ
- สักการะพระบรมศพ พระบรมอัฐิ หรือพระบรมรูปบูรพระมหากษัตริย์
- เคารพศพ อัฐิ หรือรูป ของผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว
- บุษษาพระธรรมในพิธีเทศน์

เครื่องประกอบในเครื่องทองน้อย

- เชิงรูป ๑ เชิง สำหรับปักรูปไม้ระกำ
- เชิงเทียน ๑ เชิง สำหรับปักเทียน
- กรวยดอกไม้ ๓ กรวย
- *** ตั้งรวมอยู่ในพานทอง พานมุก หรือพานแก้ว

การจัดชุดเครื่องทองน้อย

- กรวยดอกไม้ ๓ กรวย อยู่ด้านนอก
- เชิงรูป ปักรูปไม้ระกำ อยู่ด้านซ้ายมือของผู้จัด
- เชิงเทียน อยู่ด้านขวามือของผู้จัด

การตั้งและการจุดเครื่องทองน้อยเพื่อบูชา

- จะบูชาสิ่งใดให้ตั้งหันด้านพุ่มดอกไม้ไปทางสิ่งนั้น
- เจ้าภาพเคารพศพ หรืออัฐิ ตั้งหันพุ่มดอกไม้เข้าหาศพหรืออัฐิ
- ถ้าต้องการให้ศพหรืออัฐิบูชาพระ ให้ตั้งหันด้านรูปเทียนเข้าหาศพหรืออัฐิ
- การจุดเครื่องทองน้อย ให้จุดรูปก่อนแล้วจึงจุดเทียนเป็นลำดับต่อไป

ภาพประกอบการจัดชุดเครื่องทองน้อย

ภาพประกอบการตั้งและการจุดเครื่องทองน้อยเพื่อบูชา

วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร นั้น สำนักพระราชวังออกหมายกำหนดการมีการลงนามถวายพระพรในพระบรมมหาราชวัง การบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นพระราชกิจส่วนพระองค์

งานลงนามถวายพระพร แต่งเครื่องแบบปกติขาว เริ่มตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

ราชการส่วนท้องถิ่น จังหวัด อำเภอ สถานศึกษา ถ้าจัดให้มีการถวายพระพรชัยมงคล โดยอนุโลมตามหมายกำหนดการของสำนักพระราชวัง ควรมีการลงนามถวายพระพร ถ้าเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็เชิญพระฉายาลักษณ์ของพระองค์ท่าน ออกตั้งประดิษฐานที่โต๊ะหมู่

ปัจจุบัน การจัดงานถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมีการจัดงานกันอย่างกว้างขวางทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น งาน ๕ ธันวาคมหาราช งานวันแม่แห่งชาติ เป็นต้น และมีได้จัดงานแต่เฉพาะวันที่ ๕ ธันวาคม หรือวันที่ ๑๒ สิงหาคม เท่านั้น การจัดงานเพื่อถวายพระพรชัยมงคลดังกล่าวนี้ แล้วแต่ความพร้อมของแต่ละองค์กร

การลงนามถวายพระพรวันขึ้นปีใหม่

วันขึ้นปีใหม่ ๑ มกราคม สำนักพระราชวังออกหมายกำหนดการจัดสมุดไว้ให้ลงนามถวายพระพรในพระบรมมหาราชวัง ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น. แต่งเครื่องแบบปกติขาว หรือตามประเพณีนิยม

ส่วนราชการอื่นๆ ถ้าจะจัด ควรจัดสมุดลงนามไว้ที่หน้าโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไว้ให้ผู้ที่มาลงนามถวายพระพร อนุโลมตามหมายกำหนดการของสำนักพระราชวัง

วันปิยมหาราช

วันที่ ๒๓ ตุลาคม สำนักพระราชวังได้ออกหมายกำหนดการเสด็จพระราชดำเนินทรงวางพวงมาลาถวายราชสักการะที่พระบรมราชานุสาวรีย์พระบรมรูปทรงม้า แต่งเครื่องแบบปกติขาว เวลา ๑๗.๐๐ น.

ต่อจากนี้ฯ เสด็จฯ ไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศล สวดพระพุทธรูปมนต์ เทคนันต์ สดับปกรณ์ที่พระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง แต่งเครื่องแบบครึ่งยศ

วันที่ระลึกรัชกาลที่ ๖

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน สำนักพระราชวังได้ออกหมายกำหนดการเสด็จพระราชดำเนินทรงวางพวงมาลาถวายราชสักการะ ที่พระบรมราชานุสาวรีย์ ที่สวนลุมพินี แต่งเครื่องแบบปกติขาว เวลา ๑๗.๐๐ น.

จัดเพื่อถวายราชสักการะของส่วนราชการ ควรปฏิบัติดังนี้

๑. ถ้ามีพระบรมราชานุสาวรีย์ (พระบรมรูปหล่อ) ประดิษฐานเป็นปูชนียสถานถาวรอยู่แล้ว ให้ตกแต่งประดับธงชาติตามความเหมาะสม แจ้างประกาศให้ข้าราชการ สถานศึกษา และองค์กรต่างๆ ทราบ อนุโลมตามหมายกำหนดการของสำนักพระราชวัง เฉพาะที่มีการเสด็จฯ วางพวงมาลาถวายราชสักการะ เท่านั้น แต่งเครื่องแบบปกติขาว

ผู้เป็นประธานงาน ซึ่งจัดเป็นทางราชการมาจนถึงที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ ถวายความเคารพพร้อมด้วยคณะ (ควรสวมหมวกทำวันทยหัตถ์) ประธานรับพวงมาลาขึ้นไปวางที่ขาหยั่ง วางแล้วถวายความเคารพ คณะที่ยืนแถวอยู่ทำตามประธาน ประธานจุดธูปเทียน เครื่องทองน้อย กราบที่แท่นกราบ (กราบไม่แบ่มือ) ๑ ครั้ง แล้วไปอยู่หน้าแถวคณะ ทำความเคารพพร้อมกัน เป็นเสร็จการ

หลังจากที่ประธานงานวางพวงมาลาแล้ว หรือก่อนที่ประธานยังไม่มา จะมีคณะใดมาวางพวงมาลาถวายราชสักการะ ก็ยอมทำได้

๒. ถ้าไม่มีพระบรมราชานุสาวรีย์ที่สร้างพระบรมรูปหล่อประดิษฐานไว้เป็นถาวรนั้น จะเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ หรือพระบรมรูปหล่อออกตั้งประดิษฐานก็ยอมทำได้ โดยปฏิบัติดังนี้

๒.๑ เชิญพระบรมฉายาลักษณ์หรือพระบรมรูปหล่อ ออกประดิษฐานที่โต๊ะหมู่ มีพานพุ่ม ดอกไม้ ธูป เทียน ตั้งแต่ง ณ สถานที่อันควรจะเป็นหอประชุม หรือที่รโหฐานตามสะดวก

๒.๒ การปฏิบัติ วางพวงมาลาเช่นเดียวกันกับที่กล่าวไว้ข้างต้น

การแต่งกายในงานพิธีต่างๆ

๑. งานพิธีที่มีหมายกำหนดการ ให้แต่งกายตามหมายกำหนดการ ซึ่งจะระบุว่าแต่งเครื่องแบบ ปกติ กากีคอปป์ กากีคอต้ง ปกติขาว ครึ่งยศ หรือเต็มยศ โดยเฉพาะงานพระราชทานผ้าพระกฐินและพระราชพิธี สำคัญ จะระบุถึงการประดับสายสะพายด้วย ก็ต้องสวมสายสะพาย ระบุแต่เพียงว่าแต่งกายเต็มยศ ก็ต้องแต่งเต็มยศ สวมสายสะพายสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน

๒. งานที่ไม่มีหมายกำหนดการ แต่มีหมายรับสั่งไปให้เจ้าภาพ และมีการกำหนดการต่างกายไว้ ในหมายรับสั่งนั้น หมายถึง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติต้องแต่งกายตามที่หมายรับสั่งกำหนดไว้

๓. ในการแต่งกายเข้าเฝ้าฯ หรือมีการเสด็จพระราชดำเนิน จะต้องแต่งเครื่องแบบปกติขาว ส่วนในต่างจังหวัด ข้าราชการสำนักพระราชวัง และสำนักราชเลขาธิการ จะแต่งเครื่องแบบปกติ กากีคอต้ง หรือคอปป์

หมายเหตุ การส่งหมายของสำนักพระราชวัง สำนักพระราชวังจะส่งหมายเฉพาะงานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเท่านั้น งานอื่นๆ เช่น การรับเสด็จ การส่งเสด็จพระบรมวงศานุวงศ์องค์อื่นๆ สำนักพระราชวังจะออกประกาศเป็นทางการทั้งทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ผ่านทางกรมประชาสัมพันธ์ โดยไม่มีการส่งหมาย

การถวายความเคารพของสุภาพสตรี

สุภาพสตรีที่แต่งกายธรรมดา ถวายความเคารพโดยวิธีกราบหรือถอนสายบัว ส่วนสุภาพสตรีที่แต่งเครื่องแบบ (พลเรือน) ถวายความเคารพโดยวิธีกราบหรือถอนสายบัว หรือจะถวายความเคารพโดยวิธีถวายนามับ (ก้มศีรษะ) เช่น ข้าราชการชายก็ได้

การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ การขอพระราชทานเพลิงศพ และหีบเพลิง

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานน้ำหลวง เพลิงหลวง และหีบเพลิง ต้องมีตำแหน่งชั้น และยศ ดังนี้

๑. พระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น พระครูสัญญาบัตร ขึ้นไป และพระภิกษุ สามเณร เปรี๊ยะธรรม ๙ ประโยค
๒. พระราชวงศ์ ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป
๓. ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์
๔. ข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป
๕. ข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ ยศชั้นร้อยตรี ขึ้นไป
๖. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตั้งแต่ “เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย” (บ.ม.) ขึ้นไป และ “เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย” (บ.ม.) ขึ้นไป
๗. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “จุลจอมเกล้า” (จ.ล.) หรือ “ตราสี่ปดระกูด” (ต.จ.) ขึ้นไป
๘. ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหรียญ “รัตนภรณ์” ราชการปัจจุบัน
๙. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล ที่ถึงแก่กรรมในขณะดำรงตำแหน่ง
๑๐. ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นกรณีพิเศษ

หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

ผู้ที่สมควรได้รับการพิจารณาในการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ ควรอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ผู้ที่อยู่ในราชสกุล ชั้นหม่อมราชวงศ์และหม่อมหลวง
๒. พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับสูง
๓. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญราชรุจิ เหรียญกล้าหาญ และเหรียญชัยสมรภูมิ
๔. ผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติ เช่น ศิลปินแห่งชาติ นักกีฬากระดับชาติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกวุฒิสภา อดีตสมาชิกสภาจังหวัด หรืออดีตสภาเทศบาล
๕. ผู้ทำคุณประโยชน์ เช่น บริจาคเพื่อการกุศลคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท บริจาคร่างกาย หรืออวัยวะ
๖. บิดามารดาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ระดับ ๖ ขึ้นไป หรือเทียบเท่าขึ้นไป

๗. บิดามารดาของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “ตรีตาภรณ์ช้างเผือก” (ต.ช.) ขึ้นไป
๘. บิดามารดาของพระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น “พระครูสัญญาบัตร” ขึ้นไป
๙. บิดามารดาของข้าราชการทหาร ตำรวจ ตั้งแต่ระดับพันโท นาวาโท นาวาอากาศโท และพันตำรวจโทขึ้นไป

หมายเหตุ บุคคลผู้ทำลายชีพตนและผู้ต้องอาญาแผ่นดินไม่พระราชทานเพลิง และเครื่องประกอบเกียรติยศ

ขั้นตอนการขอพระราชทาน

๑. การขอพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ เจ้าภาพ หรือทายาท จะต้องจัดดอกไม้ กระทง ๑ กระทง ฐูปไม้ระกำ ๑ ดอก เทียน ๑ เล่ม มีพานรองพร้อม ไปกราบถวายบังคมลาพร้อมด้วยหนังสือกราบบังคมทูลลา โดยติดต่อกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ในพระบรมมหาราชวัง พร้อมทั้งนำใบมรณบัตร และหลักฐาน ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับไปแสดงแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อการจัดเครื่องเกียรติยศประกอบศพได้ถูกต้อง

ส่วนพระสมณศักดิ์ ไม่ต้องมีดอกไม้ ฐูปเทียน เป็นหน้าที่ของกรมศาสนาแจ้งการมรณภาพ และขอพระราชทาน

๒. การขอพระราชทานเพลิงศพ

๒.๑ การขอพระราชทานเพลิงศพ เจ้าภาพ หรือทายาท ผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพ จะต้องทำหนังสือแจ้งไปยังกระทรวงเจ้าสังกัดของผู้ถึงแก่กรรม เพื่อให้เจ้าสังกัดจัดทำเรื่องเสนอเลขาธิการพระราชวัง โดยระบุ

- ก. ชื่อ ตำแหน่ง ชั้น ยศ ของผู้ถึงแก่กรรม
- ข. ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด
- ค. ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อะไรบ้าง
- ง. มีความประสงค์จะขอรับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพอย่างไรบ้าง
- จ. ประกอบการฃาปนกิจศพที่วัดไหน จังหวัดไหน วัน เวลาใด

๒.๒ การขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ เจ้าภาพ หรือทายาทผู้ประสงค์ขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ ต้องทำหนังสือถึงเลขาธิการพระราชวัง โดยระบุ

- ก. ชื่อ - สกุล และประวัติโดยย่อของผู้ถึงแก่กรรม
- ข. ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ไหน เมื่อใด
- ค. ระบุคุณงามความดีที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ หรือคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์การพิจารณาขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

- ง. ระบุวัน เวลา สถานที่ที่จะประกอบการฃาปนกิจ

๒.๓ หลักฐานที่ต้องนำมาแสดงในการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

- ใบมรณบัตรของผู้ถึงแก่กรรม
- ทะเบียนบ้านของทายาทของผู้ถึงแก่กรรม
- บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรข้าราชการของทายาทผู้ถึงแก่กรรม
- หนังสือรับรองจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ใบอนุโมทนาบัตร ใบประกาศเหรียญ

กล้าหาญ หรือเหรียญชัยสมรภูมิ

ทั้งนี้ ต้องนำเอกสารต้นฉบับและสำเนาแนบมาพร้อมกับหนังสือด้วย

๒.๔ ติดต่อบุคคลเพื่อเตรียมการพระราชทานเพลิงศพ

การขอพระราชทานเพลิงศพนั้น จะต้องไม่ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และวันเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติ พระราชพิธีฉัตรมงคล (และตามประเพณีนิยม ไม่มีการเผาศพในวันศุกร์)

การขอพระราชทานเพลิงศพที่เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส หากมีพระราชประสงค์ที่จะทรงกำหนดการเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานเพลิงศพตรงกับวันที่มีผู้ขอรายใดกำหนดไว้แล้ว เจ้าภาพผู้นั้นจะต้องเลื่อนไปโดยไม่มีข้อแม้ทั้งสิ้น

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานเพลิง ถ้าพระราชทานเพลิงศพในต่างจังหวัด ทางสำนักพระราชวังจะได้จัดหีบเพลิงให้เจ้าสังกัด หรือเจ้าภาพรับไปปฏิบัติ

กรณีพระราชทานเพลิงศพในกรุงเทพมหานคร และเขตปริมณฑลใกล้กรุงเทพมหานคร ระยะทางไม่เกิน ๕๐ กม. สำนักพระราชวังจะจัดเจ้าพนักงานเชิญเพลิงหลวงไปพระราชทานโดยรถยนต์หลวง ทั้งนี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ในการพระราชทานเพลิงศพ

ในกรณีที่เจ้าภาพมีความประสงค์จะถวายเงินเนื่องจากได้รับพระบรมราชานุญาตพระราชทานสามารถสมทบทุนในองค์การกุศลในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยให้นำเงินหรือเช็คส่งมอบเลขาธิการพระราชวัง พร้อมทั้งแจ้งความประสงค์ในการมอบ เพื่อสำนักพระราชวังจะได้ดำเนินการต่อไป

สำหรับเครื่องประกอบเกียรติยศ ได้แก่ หีบ โศก ฉัตรตั้งนั้น ทางสำนักพระราชวังจะเชิญไปประกอบ และแต่งตั้งไว้มีกำหนดเพียง ๗ วัน เมื่อพ้นไปแล้วเจ้าภาพหรือทายาทยังไม่กำหนดพระราชทานเพลิง ถ้าทางราชการมีความจำเป็นก็จะถอนส่วนประกอบลงนอกของหีบไปใช้ในราชการต่อไป

อนึ่ง สำนักพระราชวังได้มีคำสั่งให้กองพระราชพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการศพของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพชั้นโศก เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ ไว้ดังนี้

กองพระราชพิธี

เนื่องจากในปัจจุบัน ผู้ที่ถึงแก่กรรมได้รับพระราชทานเกียรติยศประกอบศพชั้นสูงในระดับพระราชทานโกศ แต่ทนายทได้รับคำสั่งจากผู้ถึงแก่กรรมว่า มีความประสงค์ให้บรรจุลงหีบแล้วขอพระราชทานตั้งโกศประกอบเกียรติยศ ครั้นถึงกำหนดการขอพระราชทานเพลิงศพ ทางเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธีไม่ยินยอมให้ตั้งโกศบนจิตกาธานโดยปราศร่างของผู้ถึงแก่กรรม เลขานุการพระราชวังได้ปรึกษากับผู้รู้พิจารณาว่าควรที่จะยินยอมให้ตั้งโกศตามเกียรติยศของผู้ตายบนจิตกาธานได้ ในกรณีที่ศพของผู้ตายบรรจุหีบโดยนำหีบใส่ไว้ในเตาเผาก่อนถึงเวลาพิธีการ

โดยเหตุผลที่ว่า **โกศเป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของผู้ตายและเป็นเครื่องแห่งผลของการที่ได้ปฏิบัติราชการ หรือการที่ได้ทำประโยชน์ให้กับบ้านเมืองมาตลอด จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีร่างของผู้ตายอยู่ในนั้น** ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

นายแก้วขวัญ วัชโรทัย

เลขานุการพระราชวัง

๔ สิงหาคม ๒๕๓๘

หมายเหตุ ปัจจุบันในการขอพระราชทานเพลิงศพที่เจ้าภาพมีความประสงค์ตั้งโกศตามเกียรติยศของผู้ตายบนจิตกาธาน กองพระราชพิธีจะส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติในการตั้งโกศ ไม่เกิน ๖ คน

เกร็ดความรู้วิธีมัดศพบรรจุโกศ

เจ้าหน้าที่จะยกมือศพพวมที่หน้าอกและงอขาตบั้งแบบชันเขา แล้วมัดตราสังข์ด้วยเชือกที่ขึงด้วยด้ายดิบ จากนั้นจะนำผ้าขาวมาห่อศพและผูกมัดตามรูปแบบที่ได้ฝึกมา สุดท้ายจึงผูกผ้าให้เป็นปมด้านเหนือศีรษะศพแล้วจึงนำศพบรรจุลงในโกศ ผูกสายสิญจน์ปล่อยชายให้ยาวจากปากโกศประมาณ ๑๕ เซนติเมตร สำหรับต่อผ้าโยง จากนั้นปิดฝาโกศและยาซีฟิ่งรอบปากโกศเป็นลำดับสุดท้าย แล้วเชิญโกศตั้ง

การขอพระราชทานดินฝังศพ

ผู้มีสิทธิได้รับพระราชทานดินฝังศพ ต้องมีตำแหน่ง ชั้น และยศ ดังนี้

๑. พระสมณศักดิ์ตั้งแต่ชั้น “พระครูสัญญาบัตร” ขึ้นไป
๒. พระราชวงศ์ตั้งแต่ชั้น “หม่อมเจ้า” ขึ้นไป
๓. ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์
๔. ข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป
๕. ข้าราชการฝ่ายทหาร ตำรวจ ยศชั้นร้อยตรีขึ้นไป
๖. พนักงานเทศบาลตั้งแต่ระดับ ๓ ขึ้นไป
๗. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ “เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย” (บ.ม.) และ “เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย” (บ.ม.) ขึ้นไป

๘. ผู้มีเกียรติที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “จุลจอมเกล้า” (จ.จ.) หรือ “ตราสืบสกุล” (ต.จ.) ขึ้นไป
๙. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญ “รัตนาภรณ์” รัชกาลปัจจุบัน
๑๐. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล ที่ถึงแก่กรรมในขณะดำรงตำแหน่ง
๑๑. รัฐมนตรีที่ถึงแก่อนิจกรรมในขณะดำรงตำแหน่ง
๑๒. ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นกรณีพิเศษ

หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานดินฝังศพเป็นกรณีพิเศษ

ผู้ที่สมควรได้รับการพิจารณาในการขอพระราชทานดินฝังศพกรณีพิเศษ ควรอยู่ในหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ผู้ที่อยู่ในราชสกุล ชั้นหม่อมราชวงศ์และหม่อมหลวง
 ๒. พระสงฆ์ที่พระราชาคณะพิจารณาขอพระราชทานให้
 ๓. พนักงานรัฐวิสาหกิจระดับสูง
 ๔. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเหรียญราชรุจิ เหรียญกล้าหาญ และเหรียญชัยสมรภูมิ
 ๕. ผู้ที่ทำความประโยชน์ให้กับประเทศชาติ เช่น ศิลปินแห่งชาติ นักกีฬาระดับชาติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญ อดีตสมาชิกสภาจังหวัด หรืออดีตสมาชิกสภาเทศบาล
 ๖. ผู้ที่ทำความประโยชน์ เช่น บริจาคเพื่อการกุศลคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท บริจาคร่างกาย หรืออวัยวะ
 ๗. บิดามารดาของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ระดับ ๖ ขึ้นไป
 ๘. บิดามารดาของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ “ตริตาภรณ์ช้างเผือก” (ต.ช.) ขึ้นไป
 ๙. บิดามารดาของพระสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้น “พระครูสัญญาบัตร” ขึ้นไป
 ๑๐. บิดามารดาของข้าราชการทหาร ตำรวจ ตั้งแต่ระดับพันโท นาวโท นาวาอากาศโท และพันตำรวจโทขึ้นไป
- หมายเหตุ** บุคคลผู้ทำลายชีพตนเองไม่พระราชทานดินฝังศพและเครื่องประกอบเกียรติยศ

หลักฐานที่ต้องนำมาแสดง

ในการขอพระราชทานดินฝังศพเป็นกรณีพิเศษนั้น จะต้องนำหลักฐานมาแสดงแก่เจ้าหน้าที่
ดังนี้

๑. ใบมรณบัตรของผู้ถึงแก่กรรม
๒. ทะเบียนบ้านของทายาทผู้ถึงแก่กรรม
๓. บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรข้าราชการของทายาทของผู้ถึงแก่กรรม
๔. หนังสือรับรองจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ใบอนุโมทนาบัตร ใบประกาศเหรียญกล้าหาญ

หรือเหรียญชัยสมรภูมิ

ทั้งนี้ ต้องนำเอกสารต้นฉบับและสำเนาแนบมาพร้อมกับหนังสือด้วย

การติดต่อสถานที่เพื่อเตรียมการพระราชทานดินฝังศพ

ในการขอพระราชทานดินฝังศพ ทั้งตามเกณฑ์ที่ได้รับพระราชทานและกรณีพิเศษนั้น จะต้องไม่ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และวันเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติ พระราชพิธีฉัตรมงคล (และตามประเพณีนิยมไม่มีการฝังศพ)

การวางดินในพิธีฝังศพ

เจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี เป็นผู้เชิญดินพระราชทานใส่พานพร้อมด้วยกระถางข้าวตอกดอกไม้ไปมอบให้ผู้ประกอบพิธีในฐานะแทนพระองค์

ผู้ประกอบพิธีถวายความเคารพในทิศทางที่ประทับ วางกระถางข้าวตอก กระถางดอกไม้แล้วจึงวางดินพระราชทาน

ถวายความเคารพอีกครั้ง เป็นอันเสร็จพิธี

แบบฟอร์มการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

เรียน เลขาธิการพระราชวัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาใบมรณบัตร

๒. สำเนาทะเบียนบ้าน (ผู้ขอ)

๓. สำเนาบัตรประจำตัว (ผู้ขอ)

ด้วยข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน..... จะทำการฌาปนกิจศพ.....

ผู้เป็นบิดา / มารดา ณ เมรุวัด.....

ในวัน..... เวลา 16.00 น

ขณะที่..... (ชื่อผู้เสียชีวิต).....ผู้เป็นบิดา / มารดา ยังมีชีวิตอยู่ ได้ประกอบ

คุณงามความดีอย่างมาก ได้อบรมสั่งสอนบุตร-ธิดาให้รู้จักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์
เสมอมา ทั้งยังได้ให้การศึกษากับบุตร-ธิดา เป็นอย่างดี จนได้รับราชการซึ่งเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ
และทางราชการเป็นอย่างมาก

โดยบุตร-ธิดา มีความอาลัยรัก กตัญญู และสำนึกในหน้าที่ที่มีต่อผู้บังเกิดเกล้า
จึงขอกราบเรียนมาเพื่อขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นเกียรติแก่..... (ชื่อผู้เสียชีวิต).....

ผู้เป็นบิดา / มารดา และวงศ์ตระกูลสืบไป

ขอได้โปรดนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท การจะควรประการใด
แล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ขอแสดงความนับถือ

(.....)

แบบฟอร์มหนังสือกราบบังคมทูลลา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ดอกไม้รูปเทียนของข้าพระพุทธเจ้า.....(ชื่อผู้ถึงแก่กรรม).....
 เครื่องราชอิสริยาภรณ์.....อายุ.....ปี
 ชำราชากร.....ชั้น.....สังกัด.....
 ขอพระราชทานกราบถวายบังคมลา.....ด้วยโรค.....
 ที่.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ขอเดชะ

หมายเหตุ หนังสือกราบบังคมทูลลาไม่ต้องลงนามท้ายหนังสือ

ตัวอย่างกำหนดการพระราชทานเพลิงศพ

- เวลา.....น. - รถยนต์รับพนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงพระราชทานออกจากพระบรมมหาราชวัง
- เวลา.....น. - เจ้าภาพตั้งแถวรอรับเพลิงหลวงพระราชทาน ตามความเหมาะสมกับสถานที่
- เวลา.....น. - รถยนต์รับพนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงพระราชทานถึง ณ ฌาปนสถาน บริเวณพิธีการ
- พนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงลงจากรถยนต์ และยืนอยู่กับที่
 - พนักงานพระราชพิธีเชิญเพลิงหลวงพระราชทานขึ้นสู่เมรุ เจ้าภาพเดินตาม และหยุดที่หน้าบันไดเมรุ
 - พนักงานพระราชพิธีเครื่องขมาศพและเพลิงหลวงพระราชทานวางที่ได้ะ
 - พนักงานพระราชพิธี คำนับศพ แล้วลงจากเมรุ
 - ถ้ามี พิธีกรอ่านประกาศเกียรติคุณของผู้ที่ได้รับพระราชทานเพลิง จบแล้ว
 - พิธีกรเชิญผู้มีเกียรติที่มาในงานพระราชทานเพลิงยืนสงบนิ่งไว้วาลัย 1 นาที
 - เจ้าภาพเชิญประธานในการพระราชทานเพลิงศพขึ้นเมรุเพื่อจะทอดผ้ามหาบังสุกุล
 - ประธานในพิธีฯ ทอดผ้ามหาบังสุกุล ถ้าเป็นผ้าไตรของหลวงพระราชทานต้องใช้ พัตยศ พระสงฆ์ขึ้นพิจารณาซักผ้ามหาบังสุกุล แล้วลงจากเมรุ
 - ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับถวายคำนับ
 - หยิบกระถางข้าวตอก กระถางดอกไม้ จากพนักงานพระราชพิธีวางที่ฐานพื้นหน้าหีบศพ
 - แล้วหยิบดอกไม้จันทน์จากพนักงานพระราชพิธี จุดเพลิงพระราชทาน จากโคมไฟที่เจ้าพนักงานพระราชทานถือเชิญไปสอดวางลงในใต้พื้นรองศพลงจากเมรุ
 - พระสงฆ์ขึ้นเมรุเผาศพก่อน แล้วแขกผู้มีเกียรติกับบรรดาญาติมิตรขึ้นเมรุตามลำดับ
 - พนักงานพระราชพิธี สำนักพระราชวัง เดินทางกลับ

หมายเหตุ

๑. จัดโต๊ะหมู่ตัวสูง 1 ตัว ปูผ้าขาว ตั้งด้านศีรษะศพสำหรับวางเครื่องขมาศพ และวางโคมไฟหลวง
๒. จัดโคมไฟสำหรับต่อเลี้ยงเพลิงพระราชทานจากพนักงานพระราชพิธี นำไปรักษาไว้
๓. ในกรณีทหาร ตำรวจ ที่ได้กองเกียรติยศ เมื่อประธานวางกระถางข้าวตอก กระถางดอกไม้ (เครื่องขมา) ให้เป่าแตรนอน จบแล้ว ประธานหยิบรูปเทียน ดอกไม้จันทน์ให้ทำเพลง เคารพศพจัดเพลิงเป็นการพระราชทานเพลิงศพ

กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๓

แบบฟอร์มหนังสือสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ

เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพ..... ซึ่งนับเป็นพระมหากษัตริย์คุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม เป็นเกียรติอันสูงสุดแก่ผู้วายชนม์ และวงศ์ตระกูลอย่างหาที่สุดมิได้

หากความทราบโดยญาณวิธีถึงดวงวิญญาณของ..... ได้ด้วยประการใดในสัมปรายภพ คงจะมีความปราบปลื้มซาบซึ้งเป็นล้นพ้นในพระมหากษัตริย์คุณที่ได้รับ พระราชทานเกียรติยศอันสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นภรรยา ญาติ และหลาน ๆ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส กราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาท ขอถวายพระพรชัยมงคลให้ทรงพระเกษมสำราญทรงมีพระชนมายุ ยิ่งยืนนาน ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บอันตรายทั้งหลายทั้งปวง ด้วยความสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณ อย่างหาที่สุดมิได้ และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เป็นสรรพศิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้า และวงศ์ตระกูลตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า
ครอบครัว.....

ประวัติโดยสังเขป.....

เรื่องในพระราชพิธีพระราชทานเพลิงศพ.....

ณ เมรุวัด.....

วันที่...เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ท่านประธานและท่านผู้มีเกียรติ ที่เคารพ

เรื่องในพิธีพระราชทานเพลิงศพ.....ในวันนี้
 กระผม.....ได้รับเกียรติจากคณะท่านเจ้าภาพ ให้เป็นพิธีกรอ่านประวัติ
 ผู้วายชนม์ ก่อนที่สรีระร่างจะถูกเผาไหม้เสื่อมสลายไปสู่ธรรมชาติ ตามธรรมดาของสังขาร

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ สรีระร่างอันไร้วิญญาณซึ่งสงบนิ่งอยู่บนจิตกาธานเบื้องหน้าของท่าน
 ผู้มีเกียรติขณะนี้ เป็นสรีระร่างของ.....ซึ่งมีประวัติโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

ชาติกำเนิด

.....เป็นบุตรของ.....

และนาง.....เกิดเมื่อวันที่.....

อำเภอ.....จังหวัด.....มีพี่น้องร่วมบิดา / มารดาเดียวกัน

.....คน คือ

๑.....

๒.....

สมรสกับ.....ซึ่งขณะนี้มีชีวิตได้ทำคุณประโยชน์ดังต่อไปนี้

๑.....

๒.....

มีบุตร.....คน

ตัวอย่างคำไว้อาลัย

แต่ดวงวิญญาณของ.....หากแม้ว่าท่านจะสิงสถิตอยู่ ณ ทิพยสถาน
วิมานใดก็ตาม โปรดได้รับทราบเถิดว่า บัดนี้ สามี / ภรรยา หลาน ตลอดจนทั้งญาติมิตร ทั้งหลายที่ท่านรัก
และรักท่าน ได้มาชุมนุมกันพร้อมอยู่ ณ ฌาปนสถานแห่งนี้ เพื่อรอกระทำการพระราชทานเพลิงศพท่าน
อย่างสมเกียรติแล้ว อโหสิกรรม กรรม อันใดที่เราท่านอาจเคยล่วงเกินต่อกัน ด้วยกายวาจาใจ ทั้งต่อหน้า
และลับหลังก็ตาม ทั้งโดยเจตนาหรือหาเจตนามิได้ก็ตามขอกรรมนั้นจงเป็นอโหสิกรรม

ขอกุศลทักษิณานุปทาน ที่สามี / ภรรยา หลาน ญาติมิตรตลอดทั้งปวงชนทั้งหลายได้ร่วมกัน
บำเพ็ญอุทิศให้ ตั้งแต่วันวายนมจนถึงบัดนี้ จงประมวลลงเป็นกุศลราศีอันวยสุขสวัสดิ์พัฒนามงคล บันดาล
แด่ดวงวิญญาณของให้สถิต ณ สุคติอันจีรังกาลในสัมปรายภพ
เบื้องหน้าโน้นเทอญ

ตัวอย่างกำหนดการพระราชทานดิน

- เวลา.....น. - รดยนต์รับพนักงานพระราชพิธีเชิญดินพระราชทาน ออกจากพระบรมมหาราชวัง
- เวลา.....น. - เจ้าภาพตั้งแถวรอรับดินพระราชทานที่หน้าศาลาพิธี
- เวลา.....น. - รดยนต์รับพนักงานพระราชพิธีเชิญดินพระราชทานถึง ณ ศาลาพิธี
- พนักงานพระราชพิธีเชิญดินพระราชทานลงจากรดยนต์ เชิญไปยังที่ตั้งหีบศพแล้ววางที่หน้าหีบศพ (ด้านศีรษะ) พนักงานพระราชพิธี คำนับศพ
- เจ้าภาพทำพิธีคารวะศพ เสร็จแล้ว
- ถ้ามี พิธีกรอ่านประกาศเกียรติคุณของผู้ที่ได้รับพระราชทานดินในการฝังศพ จบแล้ว(ประวัติโดยย่อ)
- พิธีกรเชิญผู้มีเกียรติที่มาในงานพระราชทานดิน ยืนสงบนิ่งไว้อาลัย ๑ นาที
- เจ้าภาพเชิญหีบศพจากที่ตั้งไปที่หลุมฝังศพ เพื่อทำพิธีคารวะศพเป็นครั้งสุดท้าย
- เจ้าภาพเชิญหีบศพลงหลุม
- เจ้าภาพเชิญผู้เป็นประธานในการพระราชทานดินในการฝังศพมาที่ปากหลุม
- ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับ ถวายคำนับ ๑ ครั้ง
- หยิบกระถางข้าวตอก ดอกไม้ (เครื่องขมา) จากพนักงานพระราชพิธีวางบนหีบศพ
- ต่อจากนั้นประธานหยิบห่อดินพระราชทาน สีขาว-ดำ ครั่งละ ๑ คู่ วางเรียงต่อจากเครื่องขมาศพจนครบ ๑๐ คู่
- ประธานในพิธีฯ หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับ ถวายคำนับ ๑ ครั้ง เป็นเสร็จพิธี
- แล้วแขกผู้มีเกียรติกับบรรดาญาติมิตรทำการฝังศพตามลำดับ
- พนักงานพระราชพิธี สำนักพระราชวัง เดินทางกลับ

หมายเหตุ จัดโต๊ะ ๑ ตัว ปูผ้าขาว ตั้งด้านศีรษะของศพสำหรับวางดินพระราชทาน

กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๗